

Abstrakce

O abstrakci můžeme mluvit pouze tam, kde jí předchází nějaký stav nebo proces ještě ne-abstrahovaný, který však ten, kdo abstrakci provádí, má už k dispozici. Nelze tedy mluvit o abstrakci tam, kde výsledek (výtvar, produkt) oné údajné abstrakce je (má být) pokusem o postižení něčeho, co ještě k dispozici není, co teprve má být poznáno a uchopeno. Tak např. pojem psa domácího nemůže vzniknout (být vytvořen) tím, že odebereme některé atributy našemu Rekovi, pokud nemáme především k dispozici nezbytný pojem, vztahující se k tomuto konkrétnímu zvířeti, jež chováme v naší domácnosti. To však nemůžeme mít, protože pojem konkrétního psa neexistuje; můžeme jej pouze pojmenovat a pak tím pojmenováním mínit, nikoli však pojmově vymezit. A „abstrahovat“ přímo z konkrétního zvířete nemůžeme, neboť takovému konkrétnímu zvířeti nemůžeme „odebrat“ žádné vlastnosti ani atributy jinak, než leda chirurgicky apod., tedy fyzickým násilím. „Abstrahovat“ však nemůžeme ani určitou představu, můžeme ji jen vyměnit za jinou. Zkrátka a dobře: abstrahovat můžeme jen nějaký pojem, který je vzhledem k onomu výslednému „konkrétnější“. Zdá se však, že to je jenom jeden ze způsobů, jak lze dospět k nějakému „abstraktnímu“ (přesněji „abstraktnějšímu“) pojmu, neboť jinak bychom museli nejdříve zkoumat, jak se dostáváme k pojmu méně abstraktnímu, z něhož můžeme vyjít, abychom příslušnou abstrakcí dospěli k pojmu abstraktnějšímu, tj. obecnějšímu. Je proto zřejmé, že vznik nějakého pojmu (a to znamená abstraktního pojmu, protože „konkrétní“ pojmy nejsou možné) musíme vyložit jinak než jako výsledek nějakého „abstrahování“; pojem musí být nasouzen, abychom se mohli pokusit od něho přejít k nějakému jinému pojmu příslušnou abstrakcí, tj. abychom mohli přejít k pojmu obecnějšímu. Každé abstrakci tedy nutně musí předcházet nasouzení příslušného pojmu, od kterého chceme abstrakcí přejít k nějakému pojmu obecnějšímu.

(Písek, 090301-2.)